

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ενας λαός: ύπνωση ή αλλαγή πώς δε φοβάται την αλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φωνικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 25 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 363

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΣ. 'Η ζουρλομανδύδα.
ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ. Σε μία γύρτσια.
ΓΙΑΣ. Σαμπούρα (συνέχεια).
Γ. ΣΚΑΗΡΟΣ. Τὸ ζήτημα τῆς 'Ανατολῆς (συνέχεια).
ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασμένες ψυχές (συνέχεια).
ΨΥΧΑΡΗΣ. Τὰ σκουλαρίκια.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΑ ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΙΑ

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ
ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ Γ. ΠΑΡΜΕΝΙΔΗ

Από τον καιρό ακόμη που είτανε μικρό μικρούτσικο παιδάκι, αγαπούσα τη Φρόσω με κάποια ιδιαίτερη χαδεμένη τρυφερή αγάπη. Άλλη κόρη δεν είχε ο πατέρας της, ο κ. Περές, ένας από τους καλύτερους, από τους πιο παλιούς μου φίλους. Είχανε δυο χρόνια μεγαλύτερός του, μα σπουδάσαμε στο λύκειο μαζί, παντρεφτήκαμε κ' οι δυο την ίδια χρονιά. Έγώ παιδί δεν απόλαυσα, έμεινα κιόλας χηρὸς πολύ νωρίς. Έκενός ζούσε φτυχισμένος με τη γυναίκα του και με τη Φρόσω τους τη ζηλεμένη. Βδομάδα δεν περνούσε που να μην είδαωθουμε. Αποκαταστημένοι ο ένας κι ο άλλος στο Παρίσι: μιλάζανε ή τουλάχιστο αδερφικάτα βαδίζανε τάπαγγέλματά μας, ζουγράφος του λόγου του, μυθιστοριογράφος εγώ, καθώς ίσως και να τὸ ξέρετε. Είχαμε βγάλει μάλιστα συντροφικά ένα βιβλιαράκι, που τὸ εικονογράφησε ο Περές, ενώ τὸ εἶχα εγὼ γραμμένο. Κάτι δηγηματάκια που άρέσανε πολύ τῆς Φρόσως: ἀφτῇ έννοιωθε κι από ζουγραφική κι από φιλολογία. Μπορεί γιὰ τοῦτο και να κουδέντιαζα μαζί της, να πρόσεχα στὰ λόγια της περισσότερο παρά που συνηθίζει ένας άνθρωπος τῆς ηλικίας μου κ' ένα πλάσματάκι τῆς δικῆς της.

Ήρθε πιά κ' ἡ ὥρα να παντρεφτῇ, βρέθηκε ο γαμπρός. Δὲ θέλησε ὅμως ἀμέσως ἡ Φρόσω, δίσταζε κάμποσο, ἔκλαψε, μ' ένα λόγο ἔκαμε ὅσα κάνουνε σὲ τέτοια περίσταση τὰ κορίτσια. Μὰ ὁ νέος τὴν ἀγαπούσε με τὰ σωστά του, τὴν ἔπεισε, ἀλλάξε ὁλότελα ἡ Φρόσω και τελειωμὸ δὲν εἶχανε οἱ ὅμιλίες τους με τὸ Φίλιππο. Χάρηκα που ἔτσι γυρίσανε τὰ πράματα, και γιὰ να συντελέσω κάπως στὴν ἐφτυχία της, ἀποφάσισα να τῆς δώσω τὴ μέρα τοῦ γάμου δυὸ λαμπρὰ σκουλαρίκια, ένα ζαφίρι τὸ καθένα. Πρόσμενα ἐφαίρια να τῆς τὰ προσφέρω. Τὴν παραμονὴ τοῦ γάμου, εἶχανε χορὸ σπῖτι τους, στὰ

ἐδρὺχωρά τους τὰ δωμάτια. Πήγα με τὰ σκουλαρίκια μου, ἀπὸ τὶς ὀχτῶ, φώναξα τὴ Φρόσω, τῆς εἶπα πὼς τῆς εἶχα τοιμάσῃ μιὰ σουρπρίζα, τῆς πέρασα ὁ ἴδιος τὰ σκουλαρίκια στὰ τῖτὰ και τὴ φίλησα στὸ μέτωπο.

Ἡ Φρόσω κοντοστάθηκε μιὰ στιγμὴ, ἀνατρίχιασε σὰ να εἶχε πάθει ξαφνικά τίποτις παράξενο, που τὴν ἀγγίξα, μὲ εἶπε ὅ τι ἔπρεπε να μὲ πῇ, γιὰ να μὲ φκαριστήσῃ, ἔπειτα ἔφυγε βιαστικά, ἔπαίξε ἡ μουσική, και ἡ Φρόσω ἄρχισε να χορεύῃ με τὸν ἀρραβωνιαστικό της. Μὰ ὁ Θεὸς ξέρε: τί ἀκολούθησε τότες. Εἴκοσι λεπτὰ δὲν περάσανε και λιγοθύμησε ἡ Φρόσω. Ἐπεσε χάμω τὸ παιδί, ὁ κόσμος μαζώχτηκε γύρω της, ποὶς να τὴν περιποιηθῇ. Σὰ συνήρθε και σηκώθηκε, τὴν κοίταξε ἡ μάνα της, περίφοδη.

—Τὰ σκουλαρίκια σου, Φρόσω μου, τί γενήκανε ;

Ἡ Φρόσω τρέμαζε. Τὰ χέρια της πιάσανε τάφτια της, σὰ γιὰ να καταλάβῃ πὼς τόντις λείπανε τὰ ζαφίρια και φώναξε:

—'Αλήθεια! Δὲν τᾶχω πιά! Δὲν τᾶχω πιά! Ποῦ να εἶναι ;

Ὅλος ὁ κόσμος βάλθηκε να γυρέδῃ. Στάθηκε τοῦ κάκου. Ἐννοεῖται πὼς με τέτοιο ἐπεισόδιό χάλασε πὲς κι ὁ χορὸς. Οἱ καλεσμένοι δὲν τολμούσανε να κοιτάζουσε ὁ ένας τὸν ἄλλον. Κάποιος θὰ εἶχε κλέψει τὰ σκουλαρίκια και ὁ καθένας φοδόνανε μήπως τὸν ὑποψιαστούνε. Κλεμμένα ὅμως τότε ; Φυσικά τὴ στιγμὴ που λιγοθύμησε και που ζυγώσανε πλάγι της. Πρώτημα δὲν εἶτανε πὼς ἀπὸ κλειὰ χαθῆκανε τὰ σκουλαρίκια. Ἰσια ἴσια τὸν ἴδιο τὸ χειμῶνα που ἔγινε ὁ γάμος, ἔτυχε να κλέψουσε δυὸ ζουγραφίς: στοῦ φίλου μου τοῦ Περὲ, και ἀδύνατο να βρεθῇ ὁ κλέφτης. Λοιπὸν ὁ καθένας συλλογίστηκε πὼς τὸ χωρατὸ ἔακολουθοῦσε και πὼς ὁ κλέφτης ἀπτός, εἶτε ἀπὸ μίσος προσωπικό πρὸς τὸ φίλο μου εἶτε ἀπὸ ἀπλή κερδοσκοπία, ἤρθε τὴν κατάλληλη τὴν ὥρα και χτύπησε τὰ σκουλαρίκια.

Ἐτσι τὸ πιστέβα και γὼ με τοὺς ἄλλους. Ὅταν ἔμωσ γύρισα σπῖτι, τὸ σκέφτηκα με τὸ νου μου και μὲ φάνηκε ἴσια ἴσια πολὺ δύσκολο, να κλέψῃ κανεὶς σκουλαρίκια. Ποιὸς πρόφταινε, σὲ μιὰ τέτοια σάλα, μπροστὰ σὲ τὴσῃ παρέα, πρῶτα να ξεκουμπώσῃ, ἔπειτα να βγάλῃ ἀπὸ τάφτια της τὰ δυὸ σκουλαρίκια, τὸ ένα κατόπι ἀπὸ τᾶλλο ; Ἀλήθεια που ἡ Φρόσω λιγοθύμησε, και στὴν ἀντάρα, στὴ σύχωση που ἔφερε τὸ λιγοθύμισμα, βέβαια πὼς μπορούσανε να συνδόνε πολλά.

Λυπόμουνε μονάχα που τὸ καλὸ μου τὸ κορίτσι δὲ χάρηκε τὸ δῶρο μου, ένα δῶρο, που και μὲνα

μου εἶτανε πολύτιμο, γιατί ἀνέχανε τὰ ζαφίρια τῆς μακαρίτισσας τῆς γυναικας, και ἡ Φρόσω δὲν τᾶγνοοῦσε. Τί να γίνῃ ; Πάνε που πάνε πιά. Ἐπρεπε ὅςτὸσο κατὶ να τῆς χαρίσω. Νάψῃσω ἔτσι χωρὶς τὸ παραμικρὸ θυμητᾶρι τὴν κόρη τοῦ μεγαλύτερου φίλου μου ; Ἀδύνατο. Συλλογίστηκα να τῆς ἀγοράσω ένα σερβίτσιο τσάι ἀπὸ κείνα τὰ ἐγγλέζικα που εἶναι σὰν τραπέζακια, με στρογγυλὸ ταβλὰ πορσελάνα που γυρίζει. Τὸ βάζεις σὲ μιὰ κόχη τοῦ σαλονιού, γυρνᾷς τὸν ταβλὰ και δίνεις ἀπὸ ένα φλιτζανάκι σὲς κυρίες και στοὺς κύριους που ἔρχονται και σου κάνουνε βίζιτα.

Ἡ Φρόσω, ἅμα τὸλαβε—τῆς τῶστειλα τὴν ἄλλη μέρα πρωτὶ πρωτὶ, πρὶν ἀπὸ τὸ μεσημέρι—μου ἔγραψε ἀμέσως ένα γραμματάκι χαριτωμένο, ἀφωσιωμένο και θερμὸ, να μὲ πῇ πὼς ἡ καλσύνη μου μεγάλη, πὼς δὲν τὴν ἀξίζει και πὼς τὸ σερβίτσιο θὰ τὸ προσέχῃ με τέσσερα μάτια, πὼς θὰ τὸ χῃ πάντα και πάντᾳ στὸ σαλόνάκι της, να τὸ καμαρώνῃ.

Γιὰ τὰ σκουλαρίκια, στὸ γραμματάκι της, δὲ μὲ ἔκανε λόγο, ἐπειδὴ βέβαια δὲν ἤθελε οὔτε να με λυπήσῃ οὔτε ἴδια να λυπηθῇ, μιλώντας γιὰ πρᾶμα τόσο ἀδίκᾳ χαμένο. Εἶπα και γὼ πὼς τώρα πιά τὸ σωστότερο εἶτανε να ξεχάσουμε τὴν ὑπόθεσῃ. Ἀπίθανο, πολὺ ἀπίθανο να βρεθόνε ποτέ τους. Μὰ και να βρισκόντανε, πάλε δυσάρεστο, γιατί φανταστήτε τί ντροπὴ γιὰ ὅλους, να βγῇ ἄξαφνα ένας κλέφτης με τᾶπάγγελμα, σὲ μιὰ τόσο ἐκλεχτῇ, τόσο σπουδαία συναστροφή. Δυσάρεστο και γιὰ τὴ Φρόσω τὴν καημένη, να τῆς θυμίζω ένα περιστατικό που μπορούσε να περάσῃ γιὰ δική της ἀπροσεξιά. Τὸ κάτω κάτω, και γιὰ μὲνα δυσάρεστο να κλαίω ἀδιάκοπα σὰν τὸ φιλόργερο τὰ κλεμμένα τὰ πετράδια. Λοιπὸν ἄς σιωπάσουμε. Ἰσια ἴσια ἔτυχε να διω μόλις τὴ Φρόσω τὴν ἀδριανή, ἐχλαδῇ τὴ μέρα τοῦ γάμου. Μήτε δυὸ λόγια δὲν ἀνταλλάξαμε. Τὴν ἴδια μέρα, τὸ βράδι, ἔφυγε με τὸν ἀντρα της κ' ἡσύχασα. Ἐμελλε να μείνῃ τρεῖς βδομάδες ένα μῆνα ὅξω. Ἐαὐρὼ πὼς σὲ τέτοια ταξίδια μιὰ νίνουφη γυναίκα ἔχει ἄλλα να συλλογιστῇ, παρὰ τὰ σκουλαρίκια ενός παλιὸ φίλου τοῦ μπαμπᾶ της.

Καμὶὰ δεκαπενταριά μέρες ἀφὺ γύρισε, πήγα και τὴν εἶδα. Πήγα νωρίς, σὲς δυὸ τᾶπομεστήμερο, πρωτοῦ ἔρθουσε οἱ βίζιτες. Τὸ σερβίτσιο στὴ γωνιά του, ὅπως μὲ τὸ εἶχε τάξει. Κάθησα και πρόσμενα λίγη ὥρα. Ἡ Φρόσω ἔτοιμη δὲ θὰ εἶτανε. Ὡστόσο παρατήρησα πὼς ἀργοῦσε κ' ἔλεγα πὼς γιὰ ένα γέρο σὰν και μὲνα δὲ χρειαζόντανε τὴσῃ τουαλέττα. Στὸ τέλος παρουσιάστηκε. Τὴν ἐκφρασῇ της, δὲν μπορὼ να σὰς τὴν περιγράψω. Σὰς εἶπα πὼς εἶμαι

μυθιστοριογράφος. Και δεν είμαι μόνο στα βιβλία μου· είμαι και στη ζωή. Δηλαδή, όπως ψυχολογώ τα ψέφτικα, τα πλασμένα τα πρόσωπα, έτσι ψυχολογώ και τ'αληθινά, τα ζωντανά, με την ίδια λογική. Τό φέρνει τ'απάγγελμά μου, μαζί και το φυσικό μου. Έκείνη τη στιγμή, χωρίς να το θέλω, δέ βάσταξα, ψυχολόγησα και τη Φρόσω. Περιέργο! Μόλις ζύγωσε, μόλις μου έδωσε το χέρι, και χαμήλωσε τα μάτια. Τότες παρατήρησα την έκφρασή της την παράξενη. Μου φάνηκε σά φτιξιάρια, σά να το ήξερε κιόλας πώς φταίει. Άκόμενη περισσότερο απόρησα, όταν άξαφνα την άκουσα να μου λέει, άντ'ις καλημέρα:

— «Ίδέα δεν έχετε πόσο λυπήθηκα!...»

Δεν είτανε δούλου ανάγκη να μου μιλήσει για τὰ σκουλαρίκια, ύστερις από έξη βδομάδες καιρό. έ- κείνη που μήτε στο γράμμα της, μήτε τη μέρα του γάμου της, όπου με είδε, γρύ δε φύσηξε γι' αφετά. Περσμένα, ξεχασμένα. Μάλιστα με τὸ σερετίσιο τσάι, που βρισκότανε στο σκρόνι της, περιττή κάθε άλλη όμιλία. Βέβαια πὼς κι ὁ πατέρας της, κατόπι από τὸ χορό, χίλιες φορές μου τὸ δήλωσε πόσο λυπήθηκε πὸν χαθήκανε τὰ ζαφίρια. Μὰ τὸ ὕφος της Φρόσως διαφορετικό. Τὸ λυπήθηκα τὸ δικό της δὲ σήμαινε καθαφτὸ πὼς λυπότανε· δὲν εἰδεινε λύπη· εἰδεινε μετάνοια κ' ἐμοιαζε σὰ νὰ σήμαινε ἡ φρασούλα της ὅλη μαζί: «Πὼς τὸ μετανιώωνω πὸν μου κλέψανε τὰ σκουλαρίκια!». φράση πὸν νόημα δὲν είχε.

Μπορεί πάλι καὶ νὰ γελάστηκα. Μπορεί πάλι ἡ φαντασία μου νὰ με παράσυρε. Δὲν της ἀποκρίθηκα τίποτα κι ἀλλάξαμε κουδέντα. Τὴν παρατηρούσα ὅμως κ' ἔβλεπα, ὅσο βάσταξε ἡ βίβλα, πὼς ἔσκυπτε συχνὰ τὸ κεφάλι, πὼς τ'ἀπόφευγε νὰ με κοιτάξει κατὰματα, πὼς καὶ δὲ τὴ σταναχωρούσε, μ' ἕνα λόγο πὼς της εἰλεπε μαζί μου κάποιο θάρρος, πὸν τῷχει πάντα ἕνα παιδί μ' ἕναν πατρικό της φίλο. Χάρηκα πολὺ ὅταν ἕνα μῆνα πὸν ἀργὰ εἶδα πὼς τὸ θάρρος ξαναῆρθε στὴ θέση του, καὶ πὼς ἡ Φρόσω μου φερνότανε με τὴ συνηθισμένη της ἀφέλεια, με τὴ φυσικὰ καὶ τὴ χάρη της. Εἶχα καλέσει τ'άντρώγυνο σπῖτι στὸ τραπέζι, μαζί ἐννοεῖται καὶ τοὺς γονιοὺς της Φρόσως. Ἦρθανε καὶ καὶ νέοι πὸν γράφανε μυθιστορήματα σὰν καὶ μένα καὶ πὸν τοὺς προστάτεθα, σὰ μεγαλύτεροὺς τοὺς πὸν εἶ- μοννα.

Μικρὴ παρέα· τσιριμόνι καμιά. Ὑστερις ἀπὸ

τὸ δειπνο, πήγαμε ὅλοι μαζί, κυρίες καὶ κύριοι, στὸ γραφεῖο μου, ὅπου ἀνάψαμε ποῦρα ἡ τσιγάρα, καὶ ξεκολουθήσαμε τίς ὁμιλίες. Ἡ Φρόσω πὸν στὴν τραπεζαρία, ἔλεγε κι ἀφτὴ τὸ λόγο της, νόστιμα καὶ γελαστά, καθότανε τώρα κοντὰ στὸν άντρα της, σωπασμένη, ὠνειρεμένη, ἐφτυρισμένη. Κάπου κά- πού, χωρίς νὰ τὸ καταλάβῃ κανένας, ἔσφιγγε τὸ χέρι τοῦ άντρός της. Νόμιζες πὼς μόλις πρόσσεχε στοὺς ἄλλους μήτε της ἔμελε τί γινότανε γύρω της. Οἱ νέοι, ἀφοὺ κιόλας εἴμεστα στὸ γραφεῖο μου ὅπου εἶχα καὶ τὰ βιβλία τὰ δικὰ μου, ἀρχίσανε, ἀπὸ κα- λούνη βέβαια, μπορεῖ λιγάκι κι ἀπὸ δούλεψη, νὰ παινοῦνε τὰ ἔργα μου. Ἦτανε ἀπ' αὐτοὺς μάλιστα λὲς καὶ τὸν ἐπίασε τρέλα σωστή γιὰ τὸ μοναδικό μου τὸ ταλέντο. Ρητόρεθε με τόσο ζέση, στὴ μέση τοῦ γραφείου, πὸν ὁ ἐθουσιασμός του ὅλους τοὺς συνέπαιρνε καὶ ὅλοι τοὺς ἀνεδάζανε πιά στὰ οὐρά- νια, τὸ μούτσονό μου καὶ τὰ ρομάντζα μου.

— «Ἀχ! ναί! Τί ὠραία, μὰ τί ὠραία πὸν εἶναι! Τί ἀληθινά!» Ἔτσι ἀκούστηκε ἄξαφνα μιά φωνή.

Γύρισα καὶ σάστισα. Ἡ φωνὴ της Φρόσως! Δὲ θυμοῦμαι νὰ μίλησε ποτὲ της με τέτοια φλόγα γιὰ τὰ μυθιστορήματά μου. Συλλογίστηκα πὼς ἔπρεπε καὶ νὰ της ἀποκριθῶ, γιατί τώρα ἐμοιαζε σὰ νὰ ντρεπότανε πὸν δὲ βάσταξε καὶ της ἔφυγε.

Πλησιάζω καὶ της κάνω:

— «Ἀφοὺ σοὺ ἀρέσουνε τόσο πολὺ τὰ βιβλια- ράκια μου, ἐλπίζω νὰ μὴ λείπη κανένα στὴ βιβλιο- τηκούλα σου. Εἰδεμή!...»

— «Βέβαια, βέβαια, ὅλα τὰχω με τὴ σειρά τους... Θαῤῥῶ τουλάχιστο... Ἐφκαριστῶ!...»

— «Ἐλα λοιπὸν ὅπως κι ἂν εἶναι, νὰ ρίξης ἐδῶ μιά ματιά, ἐπειδὴ ἂν ἄξαφνα σοὺ εἰλεπε κανένα, πολὺ θὰ τὸ ποθεύσα νὰ σοὺ τὸ χαρίσω, παιδάκι μου.»

Στὸ γραφεῖο μου εἰτανε καὶ ἡ βιβλιοθήκη μου. Σ' ἕνα ράφι, τᾶπαντά μου.

Τὴν παρακάλεσα νὰ κοιτάξῃ καὶ νὰ μου πῇ. Μάλιστα της διάδασα τοὺς τίτλους ὁ ἴδιος, ἀρχί- ζοντας ἀπὸ τοὺς πρώτους πὸν ἔλεπε.

Χωρὶς νὰ διστάξῃ οὔτε μιά στιγμούλα, μου ἀπο- κρίθηκε πὼς τοὺς έχει.

Ἔφτασα στὸ τέταρτο:

— «Ἡ Λιλὴ· τὴν έχεις τὴ Λιλὴ;»

— «Γὴ Λιλὴ; Ναί!... Ὅχι! Ὅχι!... Ἀχ! ναί, νομίζω! Μὰ ὅχι δὲ! Δὲν τὴν ἔχω.

Καὶ ἡ Φρόσω κοκκίνισε, ταραχτήκε, σῶπασε.

— «Δὲν πειράζει. Ἐγὼ σοὺ στέλνω ἀλάκαιρη

τὴ σειρά, με ἀφιερωνάται σὲ καθε ἀντίτυπο, κι ὅσα ἔχεις, τὰ δίνεις στὶς φιληνάδες σου. Ἄλλα, σὰ θέ- λεις, τὰ κρατᾶς.»

Ἔτσι ἔκαμα τὴν ἄδριανή. Ἐδῶ καὶ τὴ Λιλὴ στὸ πακετάκι. Τὴ Λιλὴ ὅμως, ἐγὼ θὰ στοιχημάτιζα, ὅχι μόνο πὼς ἡ Φρόσω τὴν εἶχε, μὰ πὼς τὴ δι- ά- σασε κιόλας καὶ τὴν παραδίδασε. Μοὺ γεννήθηκε στὸ νῦν μιά ὑποψία τόσο παράξενη καὶ τόσο δυ- νατή, πὸν ὁ ἴδιος δὲν τολμούσα νὰ τὴν ξαστερῶσω στὸν ἑαυτό μου. Ἐπρεπε πρώτα νὰ βεβαιωθῶ γιὰ καὶ καὶ δὲν μποροῦσα. Πὼς νὰ πάω νὰ ψάξω στὴν ἰδιαίτερη βιβλιοθήκη της Φρόσως, πὸν δὲν εἰτανε στὸ σκρόνι της; Ἀκόμη καὶ νὰ εἰτανε, ὅστερις ἀπὸ τὴ βραδεία ἐκείνη, ἔφκολο νὰ τὴν κρύψῃ, μήπως φανῇ τάχα πὼς εἶπε ψέμα. Στοιχάστηκα ὅμως, ἔτσι, ἄφηνικά, νὰ βεβαιωθῶ γιὰ καὶ ἄλλο, πὸν ἐμοιαζε νὰ μὴν ἔχῃ σχέση καμιά με τὴ Λιλὴ.

Περπατοῦσα ταραχμένος στὴν κἀμαρά μου καὶ ἄξαφνα φώναξα:

— «Ἐέρω, ἔέρω πὸν εἶναι τὰ σκουλαρίκια!»

Καὶ τότες, ἂν τὰ σκουλαρίκια εἰτανε καὶ πὸν νόμιζα, καταντούσε πιθανό, ἡ ἄλλη μου ὑποψία νὰ- δγαινε σωστή.

Σίγουρο γιὰ μένα πὼς τὰ σκουλαρίκια βρισκόν- τανε στὸ σπῖτι τοῦ φίλου μου τοῦ Περὲ, στὴν αἰ- θουσα τοῦ χοροῦ, κοντὰ στὸ μέρος ὅπου ἔπεσε ἡ Φρόσω λιγοθυμισμένη.

Ἐτῶς πὼς νὰ κάμω γιὰ νὰ κοιτάξω, χωρὶς νὰ τὸ παρατηρήσῃ κανεὶς:

Πήγα στοῦ Περὲ τὴν ὄρα ὅπου εἰλεπε κ' εἶπα τοῦ δούλου πὼς θὰ τὸν προσμένω στὸ γραφεῖο του, ὅπως καὶ τὸ συνήθιζα κάποτε. Ἀπὸ μιά πόρτα τοῦ γραφείου ἀφτουνοῦ ἔδβαινες σ' ἕνα μικρὸ θερμο- κήπι, κι ἀπὸ τὸ θερμότηπι, προχωρώντας λίγα βή- ματα, ἴσια ἴσια στὴν αἰθουσα τοῦ χοροῦ. Στὴ μέση, ἕνα σιντριβάνι με βράχους τεχνητοῦς ἀπὸ πάνω, με λίγο ἄμμο στὸν πάτο καὶ με τρεχάμενα νεράκια. Ἐσκυφα, σκάλιζα, ἔψαξα παντοῦ μεριά, δὲν πέρασε πολλὴ ὄρα, σὲ τέλος ἄρπαξα με τὸ χέρι μου τὰ σκουλαρίκια.

Φυσικά. Ἔτσι τὸ ἤθελε ἡ λογικὴ της ψυχολο- γίας. Μιὰ κ' ἔλεγε ἡ Φρόσω πὼς δὲν εἶχε τὴ Λιλὴ, ἐνῶ καθὼς τὸ συμπέρασμα τὴν εἶχε, ἀπαράλλαχτα τὸ ἴδιο καὶ στὸ χορό, ἤξερε πὸν εἰτανε τὰ σκουλα- ρίκια, ἐνῶ φώναζε πὼς δὲν τὰ εἶχε. Θυμάστε πὼς διαμαρτυρήθηκε: «Δὲν τὰχω πιά! Δὲν τὰχω πιά!» Καὶ τίς δυὸ φορές, ἡ Φρόσω εἰδειξε παρόμοια τα-

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

Τὸ ὄνειρο της ζωῆς τοῦ τὸν κυνηγοῦσε καὶ τὸν ἄδραχνε καὶ τοῦ ἔκανε δριμύτερη τὴν ἡδονή, φέρ- νοντάς τονε στὴν πιὸ ἀψήγη κορφή της, ἀπ' ὅπου ἀρχινᾷ ὁ Πόντος.

— Νόρα... Νόρα...

Μιὰ μύρωδιὰ βαρεὶὰ βιολέτας πλαντοῦσε τὴν κάμερα, ἕνας ἀέρας πηχτός, μολεμένος, πὸν ἔπνιγε τὴ σκέψη τοῦ μέσα σ' ἕνα ἀρωματικό, ἀσάλευτο λουτρό.

Πόσο μυστηριακὰ καὶ πανάγια θὰ φάνταζε ἄφνου μέσα σ' ἕνα τέτοιο σκρόνι, ἕνα σεμνὸ, ἱερὸ κλαδάκι ἐλιά! Κι ἂν ἀνοιγε ἄφνου δυνατὰ τὸ πα- ράθυρο κ' ἐμπαινε μέσα ἕνα βουνησίιο φύσημα ἀ- γρίου θυμαρίου;

(— Ὡ! νὰ σηκωθῶ, ν' ἀνοίξω τὸ παράθυρο, θάβναι πιά ξημερώματα καὶ νὰ μπεῖ ὁ ἀέρας ὁ κα-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 355.

θαρός μέσα καὶ νὰ μπεῖ ἡ μέρα καὶ νὰ διώξῃ ὅλες τίς γητειὰς της νύχτας, ὅλα τὰ πονηρὰ πανέννο- στα δαιμόνια πὸν εἰτανε κρυμένα καὶ γελοῦσανε μέσα στὶς βαθειὰς διπλὲς πὸν κάνανε οἱ βυσσινιὲς κουρτίνες τοῦ φριχτοῦ κρεβατιοῦ!)

Κ' ὕψωνότανε μέσα τοῦ ἐκδικήτρα ἡ ἔχρηστα της ψυχῆς πὸν φιδουκουριάζεται στὸ βυθὸ κάθε ἀγάπης σαρκικῆς.

Ποτὲ του, ποτὲ τοῦ δὲ μίσησε τόσο πολὺ γυ- ναίκα. Μέσα της θαμπάνοιθε τὸ χαμό του.

Ἀνασηκωνότανε ἄφνου ἀπὸ τὸ κρεβάτι κι ἔ- νοιγε τίς κουρτίνες καὶ τὴν κύταζε.

Σὰν τὸ ὠραῖο ζῶν, τὸ πληγωμένο, ξαπλωμένο, ἀγκουαχοῦσε. Ἐνοιωθε ἐκείνη ἀποπάνω της τὴ ζε- στὴ ἀναπνοὴ τοῦ μίσους κι ἔνοιγε τὰ μάτια της ἔτοιμη ν' ἀντισταθεῖ καὶ νὰ δριμύσει. Οἱ ματιές της διασταυρωνότανε καὶ σμίγανε σὰν ξίφη.

Ἐνα μῖσος καὶ μιά ἐπιθυμία ἀμείρωτη τοὺς κυ- ρίευσε καὶ τοὺς δυὸ. Καὶ ρηχνότανε ὁ ἕνας ἀπάνω στὸν ἄλλο με ἐνστιχτα σαρκόδερα καὶ τὰ χεῖλια τους ὅταν χωρίζανε εἰτανε αἱματωμένα καὶ πονού- σανε καὶ τὰ κορμιά τους σπρωχόντανε πέρα γε- μάτα πληγές. Μιὰ ἀναπνοὴ κομμένη, ἕνα λαχάνια- σμα παλαισάδων, ἕνα μῖσος σπασμωδικὸ τράνταζε

τὸ κρεβάτι.

Εἶχε τώρα ἀνασηκωθεῖ ἡ Νόρα κ' εἶχε ὕψω- μένα τὰ μπράτσα της γιὰ νὰ διορθώσῃ λίγο τὰ μαλλιά της. Ἐσκυρτε καὶ λοξοκυτοῦσε τὸν Ὀρέστη καὶ τὰ δόντια της λευκότατα καὶ σουθερά, γυα- λίζανε ἀπὸ τὰ μεσαιοιγμένα χεῖλιά της, ἔτοιμα νὰ δαγκώσουν.

Χαμογελοῦσε με μιὰν παράξενη εὐθυμία, σὰ νὰ περιγελοῦσε. Χαμογελοῦσε κ' ἔλεγε:

— Μοὺ φαίνεται σὰ μιά Πολιτεία της Ἀνα- τολῆς πὸν ὅταν ταξιδεύομεν ἐμεῖς οἱ ξένοι βλέπομε ἄξαφνα ἀπὸ τὸ βαπόρι νὰ πετιέται ἀπὸσπᾶ μὲς μέσα στὸν ἥλιο. Μιὰ Πολιτεία της Ἀνατολῆς με τοὺς ἀψηλοὺς μινιεῖδες της καὶ τὰ λευκὰ τζικιὰ, με τοὺς κήπους πὸν μοσκοβολοῦν ἀπὸ γιασερὰ καὶ φοῦλια, με τὰ χαριτωμένα λοζὰ δρομαλάκια καὶ με τίς πολλὲς πολλὲς βρυτούλες.

(Πὼς χαμογελοῦσε, Θε μου! Πὼς χαμογελοῦσε σὰ νὰ δάχνανε...)

— Καὶ σταθῆκα τυχερὴ νὰ φτάσω στὴν Πολι- τεία αὐτὴ, μέσα στὴ φρενίτιδα τοῦ μεσημεριοῦ, τὴν ὄρα πὸν ἡ ἄγρια φωνὴ τοῦ μουεζίνῃ ἀπάνω στὸ μι- νηρὶ ὕψωνεται λαμπυροπώντας μέσα στὸν ἥλιο καὶ σκίζει τὸν ἀέρα σὰ γιγαγαγνί!

ραχή. Κάτι λοιπόν έτρεχε και τις δυο φορές. Δηλαδή, μοναχή της τάρριζε στο σιντριβάνι, μοναχή της τήχωσε στον άμμο ή σαν προτιμάτε, τήκλειφε μοναχή της.

Γιατί όμως να τάρριζε; Από τί σκοπό να τήκλειφε;

Δυσκολέδουμαι να σας το ξεμυστρεφτώ, άφού πρέπει να βγω και γώ στη μέση. Μά το αίτημα είτανε τόσο άγνό, τόσο νόστιμο—ή τόσο παιδιάτικο, που μπορώ χωρίς ντροπή καμιά να σας το φανερώσω.

Η Αιλή μ' ώδήγησε και μου έμαθε το μυστικό.

Η Αιλή μου είναι περισσότερο δηγηματάκι παρά ρομάντζο, άθωο ρομαντζάκι όπου μία μέρα μου πέρασε από το νού ή φαντασία να ψυχολογήσω ένα κορίτσι, που καθώς τυχαίνει συχνά, ερωτεύεται—αν μπορεί κανείς ερωτά να το πη—έναν πολύ μεγάλη-τερό της—άπαράλλαχτα όπως τα παιδιά, τα μικρά τάγώρια που λένε πως θα πάρουνε γυναίκα τη νταντά τους, επειδή στην ηλικία τους και στο στενό τους τον κύκλο, ή νταντά τους φαίνεται το πρόσωπο το πιο τέλειο και το πιο σημαντικό. Έτσι και τα κορίτσια είναι άθωοις πενήντα, πενήντα πέντε χρονώ, άξαφνα ένας φίλος του πατέρα τους, έχει στα μάτια τους κάτι ανώτερο, κάτι μαγεφτικό που τα συνεπαίρνει. Για μένα θα βοηθήσανε κάμποσο τα ρομάντζα μου να βοηθήσει και η Αιλή. Με διάβαζε ή Φρόσω και φανταζότανε πια πως είμουνε ο Θεός ξέρει τί έργο πλασμα και τί μοναδικό. Με τα κορίτσια κάποτε συμβαίνει και το εναντίον δηλαδή, άμα είναι κανείς τριάντα χρονώ κι άφτά δεκάξη, τον περνούν άμέσως για γέρο. Έμένα μήτε τήδλεπε τα γκρίζα μου τα μαλλιά, γιατί θα μ' έδλεπε βέβαια όπως φαίνόμουνε στα βιβλία μου. Η καημένη! Ποιός τάρξωθηκε ποτέ του να ξεφυλλίσω την καρδιά της, για να μάς πη κατόπι τί χάδια μυστικά θα είδε μέσα, τί καρδιοχτύπια θα άκουσε, τί κλάματα ίσως, επειδή θα τήκουφε με τρέμο σταπόδαθά της, επειδή θα τήπνιγε από ντροπή, εκείνο που τήπαιρνε! γι' αγάπη, αγάπη που δε γίνεται—άνομη αγάπη.

Άρχιζα τώρα να καταλαβαίνω λίγο λίγο από ποιά λόγο δε θέλησε να κρατήση στάφτιά της τα σκουλαρίκια. Τό σερίτσι το σά, το δέχτηκε με χαρά, δίχως να φανταστή πως έκανε τίποτε άποπο. Ξεναντίας, τήβαλε στο σκρόνι της. να τόχη, να το βλέπη πάντα. Δεν την πείραζε. Και τότες το τραπέζι εκείνο, με τα φλιντζάνια του γύρο γύρο, εί-

τανε δικό μου, είτανε από μένα, μά συνάμα είτανε και ξένο πράμα. Δεν το φορούσε άπάνω σου, τήδα-ζες σε μία γωνιά, εκεί τήφινες. Μ' ένα λόγο, δε σ' άγγιζε, δεν τήννοιθεσ κολλημένο στο πετό σου. Και αλήθεια θάμιασα το αίτημα το γυναικείο που τόσο φιλά, μά και τόσο παστιρικά, ξεχωρίζει ένα δώρο από τήλλο. Θυμηθήτε κιόλας πως ο ίδιος, με το χέρι μου, της τα πέρασα στάφτιά της τα δυο τα σκουλαρίκια. Εκείνη τη στιγμή, θά κοκκίνισε. Θα στοχάστηκε πως άφού πάει να παντρεφτή, άφού άγαπή το Φίλιππο κι άφού ο Φίλιππος τη αγαπή, χρέος της να ξεχάση κάθε άλλον. Ίσως μάλιστα να της φάνηκε σαν άπιστία, σαν προδοσία προς τον άντρα της, μία τέτοια βραδεία κιόλας, την παραμονή του γάμου της, νάχη πιασμένα τάφτιά της από κάτι που ο άντρας της δεν της τήδωσε. Της έκαιγε το πετό και την καρδιά. Λοιπόν έκामε κουράγιο. ζύγωσε στο σιντριβάνι, τάρριζε μέσα, τήχωσε στον άμμο, να μην τα διή κανείς, έπειτα όμως δε βόσταζε, ταραχτηκε για τούτο και λιγοθύμησε—μην έχοντας πια τα σκουλαρίκια.

Έτσι το έρμήνευα με το νού μου. ήττόσο έπρεπε να βεβαιωθώ. Έπρεπε να βρω τον τρόπο—και ή Φρόσω να μην καταλάβη πως μου ήρθανε ύποψίες. Πήγα τη μέρα της ύποδοχής της να της κάμω βίζιτα. Πήγα όμως άργά, για να είναι και κόσμος, στις τέσσερεις, τέσσερεις ήμισυ το κεντί, όπου σερίβριζε το σά. Βρισκότανε ή Φρόσω κοντά στο σερίτσι και τήμαζε τα φλιντζάνια. Έγώ άρχισα τις όμιλίες με την παρέα, και σά να μιλούσα γι' αδιάφορα ζητήματα, μά με ύφος που νάκούση ο καθένας—και ή καθεμιά—είπα την ακόλουθη φρασούλα, που έννοείται πως την έφερνε πολύ φυσικά ή σειρά του λόγου.

—«Μάλιστα! Κάποτε συμβαίνουνε και τέτοια. ένα πράμα που σου άρέσει, ένα πράμα που τήγα-πες, άξαφνα θα προτιμήσης να το χωριστής, να το βίξης στο νερό. Ίσια ίσια γιατί τήγαπες.»

Την ίδια, μά την ίδια τη στιγμή, μόλις άπό-σασα τη φρασούλα, και ή Φρόσω, που κρατούσε στο χέρι της ένα φλιντζάνι, τήφινε κ' έπεσε χάμω.

Σηκώθηκα. Πιο σωστά πετάχτηκα. Για νάλλά-ξουμε κουθέντα, την παρακάλεσα να μου δώση το σπασμένο το φλιντζάνι, επειδή τέτοια γίνονται μόνο στην Άγγλία κι ανάγκη να τους στείλω μοντέλλο, για να μου φτιάσουνε άλλο, κ' έτσι να μην της λείπη.

Μου τήδωσε, το κουκούλωσα στο μαντίλι μου κ' έφυγα. Ένα κομματάκι έστειλα στην Άγγλία, καθώς της είπα. Τήλλα τα φύλαξα κ' έβαλα μέσα στη σπασμένη την πορτοσελάνα τα δυο μου τα ζαφίρια, να τήχω εκεί σά σύβολο της πιο άγνης, της πιο παρθενικής, μπορεί και της πιο αληθινής αγάπης που μου δόθηκε νάνταμώσω στη ζωή μου.

31 του Αλωναρίη—1 του Αβγούστου 1909.

ΣΥΓΧΡΗΣ

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ*

(ΤΟ ΝΗΣΙ)

Ένώ ο Σαμοθρακίτης πήγε νάβρει άλογα για να γυρίσουμε στη Χώρα, κάθησε στο μπαλκόνι σε μία κληματαριά άποκάτω γυρισμένος κατά το βαθούλωμα μιας ρεματιάς πλατειάς που φουντόνουν και κεί έλιες και είναι άνδρια άνδρια και κεί σπι-τάκια. Άνάμεσα στους δυο λόφους που περνάει ή ρεματιά πάλι προβάλλει γεγερή ή θάλασσα, και πέρα φαίνεται ή Αήμνο χαϊδεμένη από τις στερνές άχτιδες του δειλινού. Σε λίγο ήρθε και κάθησε στον ξύλινο πάγκο και ο σύντροφός μου ο Σαμοθρακίτης. Λίγο παράμερα στην ίδια τη θάνα άποκάτω καθό-ταν ένας με γένεια, με βράκες και με σκιάδι μα-ζώχτηκαν λίγο λίγο και άλλοι δυο τσοπάνηδες κε-χαγιάδες με τα κόκκινα μαντίλια στο κεφάλι, δυο ψηλοί Ίμπριώτες ναυτικοί με τα σκιάδια, κ' ένας νιός λιανός Σαμοθρακίτης, κουλός, με γένεια κι αυ-τός, βράκες και σκιάδι και με καλόγνωμο πρόσωπο τα γυμνά του ποδάρια ήταν ξεροφημένα από τον ήλιο και φαίνότανε φτωχός. Τον ρώτησα αν μπο-ρεί και δουλεύει και κείνος με κάποια ντροπή—«Είμαι δάσκαλος» μου άντει. Είναι γραμματοδά-σκαλος στο Λάκωμα και συνάξει τότε τότε τα παι-διά και τους μαθαίνει μερικά γραμματάκια. Ο ίδιος δεν ήταν βέβαιος για την εκκνότητά του και γι' αυτό ντροπόταν λέγοντάς μου πως κάνει το δά-σκαλο και ή ντροπή του μου άρεσε. Μά ο δύστυχος ήταν κουλός και πως να δουλέψει στα χωράφια; Σχεδόν μήτε έλιες να μάσει δεν μπορούσε και τί να κάνει; Μηγαρίς άνθρωπος δεν ήταν κι αυτός για να ζήσει; και οι νησιώτες είναι τόσο λιτοί. Έγώ

* Η άρχη στον αριθμό 355.

Και παιζογελούσε με μία λαττότατη είρωνεία. Στα μπράτσα της είτανε τυλιγμένα φίδια χρυσά με ρουμπινένια μάτια. Τα χείλη της δεν είχαν τρυ-γημό.

(«Ω! να φύγω! να φύγω! να φύγω!»)

Αναταράχτηκε ο Ορέστης κ' ήθελε να σηκω-θεί κ' ήθελε να κλείσει τα μάτια του να μην κυτά-ζει, να πάει στο παράθυρο να το ανοίξει, να ακύψει να δει τους έργατες που θάρχιζαν πια να πηγαί-νουν στη δουλειά σκυρτοί, σοδαροί, με τα βαριά τους ζάλα, που πατούν γερά κι άντρήνικ και σβή-νουν ρυθμικά στην έκτη του άπέρχοντου δρόμου. Η θελε να δει και να χαρεί το φώς και το άστρο το πρωί ο και τα πουλάκια που θ' άνοίγαν την ώρα εκείνη τα ματάκια τους και θα χαιρετούσανε τον ήλιο. Μά δεν μπόρεσε, άναστένανε μόνο κι άπλωσε άπάνω στα σεντόνια τα χέρια του, κουρασμένος.

—«Ω! πως μ' άρέσεις! Πώς μ' άρέσεις, έτσι πεσμένος χλωμάτατος!»

Και τότε καμάρωνε όπως καμάρωνε ένα όμορφο παράξενο ζώο, που σπικταρίζει άνυπεράσπιστο μέσα στα δίχτια που του στήλαμε. Χαμογελούσε θριαμ-βευτικά και συλλογιμένη.

(—Μ' άρέσεις, γιατί μέσα στους τότους κορε-

σμένους κ' εκφυλισμένους στο Παρίσι, έσύ μόνο έχεις τό φεγγερό άγκάθιο στεφάνι ενός ιδανικού. Τα μά-τια σου δε στήσανε ίσένα άκόμα. καινε από την πίστη, από τα όνειρα και τις όρμίες. Από πού μάς έρχεσαι; Από ποιές χώρες φλογερές που άριμάζουν και χρυσώνουν τις μπανάνες και τούς χουρμάδες και τα μέτωπα των προφητών.)

Γελούσε πάντα σιγά-σιγά και τα δόντια της ά-χόρταγα και λαίμαργα γυαλίζανε κι άποτραδημένα είσανε τα χείλια της ήδονικά, λές και δαγκώνανε κανένα από τούς καρπούς εκείνους, τούς μελοστά-λαχτους κ' έξωτικούς.

(—«Άλλοτε ίσως νάκανες μια καινούργια θρη-σκεία. Έχεις την Τρέλα και την Πίστη που χρειά-ζεται. Μά τώρα..»

«Tu es venu trop tard dans un monde trop vieux»!

Και γίνηκες όργανο δικό μου, ένα κομμάτι το ιδανικό, που χορεύει μπροστά μου για να με δια-σκεδάσει, ένα Πνέμα ήράκλειο που κάθεται εύνοχο στα πόδια μου και κλώθει όμορφους, μεταξωτούς συλλογισμούς για να περάσει ή ώρα μου, ώσπου να βαρεθώ και με την άκρη του ποδιού μου το άνα-ποδογυρίσω και το διώξω..)

— Νόρα, Νόρα! τί συλλογάζαι; Πώς με κυ-τάξεις έτσι; Φουδούμαι!

Μά ή Νόρα δε μίλησε. Γλίστησε από το κρε-βάτι, άφθηκε πάλι τα μαλλιά της να ξεγυθούν στους ώμους της κι άναπήδισε όρθια άπάνω στο μαλακό-τατο χαλί της κάμερας. Το κορμί της πετάχτηκε κ' ύψώθηκε μέσα στο μπλέ σκοτάδι μακροστήθε κι όρμητικό, σά γάργαρα άνάδρουμα φρενιασμένου σιντριβανιού!

— Οί μου! Μου φαίνεται θά τρελαθώ! Θα τρελαθώ!

Έσφιγγε με άγωνία τα χείλια του, τ' άπρο-σημαδεμένα από μια γρημύτσα άπρό. Η μυρωδιά της βιολέτας που γέμιζε τον άέρα, τα έπιπλα, το κρεβάτι, το κορμί του, του φαίνότανε άδίσταχτη, τότε πλαντούσε, τον έπνιγε και πετάχτηκε άπάνω ζαλισμένος, τα γόνατά του τρέμανε, τα μηλίγγια του βρούσανε κι όλα γύρω του τριπογοργίζαν και χορεύανε.

«Ω! πως όρρώθηκε μέσα στο μπλέ σκοτάδι άνυπόταχτο το ένστικτο της Σαρκας και πως άρ-χιτε να χορεύει σαν τη Σιλώμη μπροστά του, ό-μορφο και παντοδύναμο και γυμνό, με τα μπράτσα γεμάτα βραχιόλια, με τα χέρια γεμάτα άχτυλι-